

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverljeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganoizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od peti vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Pred izrednim občnim zborom Učiteljske tiskarne.

Tik pred odločitvijo o razmerju med našo organizacijo in »Učiteljsko tiskarno« je treba, da izločimo medsebojno vsako slepomišljenje.

Izredni občni zbor se sklicuje samo zato, da se izjavi za sprejem ali proti sprejemu tako velikega števila novih članov, da bi se sami novodošli združniki tvorili večino proti vsem prejšnjim članom. Upravni svet »Učiteljske tiskarne« se dobro zaveda, kaj bi pomenil ta sprejem za bodočnost tiskarne, in od tod njegov sklep, predložiti to vprašanje v razgovor in sklepanje občnemu zboru, akoravno je za sprejemanje kompetenten edino on sam.

Njegova naloga je torej, pojasniti dosedanjim članom vsestransko usodno važnost razpravnega predmeta na izrednem občnem zboru ter jim pokazati vse posledice, ki bodo izvirale iz ene ali druge odločitve.

Od svoje strani pa hočemo na predvečer tega dogodka pribiti nekatere ugotovitve, ker želimo ravno tukaj igrati z odprtimi kartami. Ne bi bilo namreč niti v našem, niti v interesu »Učiteljske tiskarne«, ako bi se hoteli pod raznimi rečenicami skrivati zamolčani ali podtaknjeni pomeni, bodisi od katerekoli strani. »Clara pacta boni amici« — velja za ta slučaj v pomnoženi meri.

Kaj hoče torej učiteljska organizacija? Kratek in precizen odgovor: »Dobiti Učiteljsko tiskarno popolnoma v svoje roke.« Gre torej za izpremembo posestnega stanja pri tem podjetju. Dosedanji upravnik naj si ne delajo v tem oziru nikakih iluzij. Sklepi zadnje seje širjega sosveta so razumljivi le tedaj, če se pozna njegov namen, ki ga je privedel do teh sklepov.

Takoj po izrednem občnem zboru, ki bi odločil sprejem novopričlenjenih članov, se bo moral vršiti drug občni zbor, ki naj izvoli nove člane v upravni in nadzorni svet, in ki naj zniža zadružni delež na tak znesek, da se bo lahko uvedlo obvezno članstvo pri Učiteljski tiskarni, vsega v UJU organiziranega učiteljstva v Sloveniji. Izprememba pravil se ima izvršiti v tem smislu, da pristojnina ne sme znašati nad četrt deleža, vsak združnik imej le en glas brez ozira na število deležev, novo pristopivši naj imajo v tekočem letu glasovalno pravico, upravo knjižarne in tiskarne je modernizirati strogo iz gospodarskega in strokovnega vidika.

Vsaka drugačna rešitev bi pomenila le škodljivo polovičarstvo, ki bi obema telesoma več škodovalo kot koristilo. Izredni občni zbor naj ne izgubi izpred oči tega dejstva in naj svojo odločitev izvrši na podlagi tega položaja.

Ne želimo rekriminacij post festum, zato govorimo jasno besedo. Nimamo druge poti in zato ne more biti naša govorica drugačna.

Novi upravni organ bo vodil posle Učiteljske tiskarne po potrebah učiteljske organizacije ter bo podjetje stavil v službo nje in ne nasprotno. To razmerje je stalo do sedaj na glavi, poskrbeti hočemo, da ga spravimo zopet na noge.

Kaj obeta novi finančni zakon (za l. 1928/29) prosveti in učiteljstvu?

V prigibu prinašamo glavne točke iz fin. zakona za l. 1928/29, kolikor zadevajo učiteljstvo. Poverjeništvu je poslalo Izvršnemu odboru UJU vse sklepe pokrajinske skupščine v Kranju in predloge za skupščino v Skopju, ki zadevajo finančni zakon, da jih predloži pristojnim ministrom. Izvršni odbor UJU izdeluje sedaj skupne predloge in jih bo v kratkem predložil ministrom.

V sedanjem predlogu fin. zak. so sledeče določbe:

Posmrtna pomoč.

A. Min. fin. čl. 27. Rešitve za podporo po smrti umrlih drž. uradnikov po čl. 124 čin. zak., za katere je predviden kredit pod »Penzijske in invalidske podpore«, izda min. fin. po predlogu pristojnega ministra.

Veljavnost zadužbenih za celo državo.

Po Min. prosy. čl. 41. Veljavnost zakona o »zadužbinah« od 14. jan. 1912 in uredbe od 3. okt. 1925 se razširi na celo državo.

Gimnazije in meščanske šole.

Čl. 42. Gimnazije morajo biti 4-razr. in polne 8-razr. Popolnih gimnazij ne sme biti nad 80 v celi državi. V katerih krajih bodo popolne gimnazije, odloči min. svet na predlog min. prosvete ob sklepu tek. šol. leta. Ostale se morajo stopnoma reducirati na 4-razr., pričesni s šol. l. 1927/28.

S koncem leta 1927/28 se ukinejo: a) meščanske šole v: Osijeku (žen.), Vinkovcih (žen.), Novem Sadu (moš.), Novem Vrbasu (žen.), Vel. Bečkerek (žen.), Beli Crkvi (žen.), Vršcu (moš.);

b) nižje gimnazije: Gračac, Virovitica, Zemun (žen.), Blok, Derventa, Subotica (žen.), Loznica, Paraćin, Petrovac (Požar.) in Uličin.

Obvezno število ur.

Čl. 43. Čl. 69 zak. o srednjih šolah in čl. 3 uredbe S. N. Br. 8457 od 15. jun. 1921 ter izpremembe S. N. Br. 2070 od 20. jul. 1927 se izpremembe ter glase: Nameščenci srednjih šol so dolžni imeti tedensko sledeče število obveznih učnih ur: a) ravnatelji pop. sred. in strok. šol 3—5, nepopolnih 5—8 tedenskih ur;

b) prof. sred. in strok. šol 20 ted. ur; prof. ki poučujejo samo jezike in matematiko po 18 ted. uč. ur;

c) suplenti z nad 2 služb. l. 18 ted. uč. ur; d) kontraktualni prof., supl., predmetni učitelji in vsi ostali kontr. nameščenci 22 ted. uč. ur;

e) suplenti po 2 služb. leti 15 ted. uč. ur. V slučaju potrebe morajo sprejeti tudi preko maksimalnih ur honorarne ure in sicer:

a) suplenti po 2 služb. leti 4 učne ure; b) ostali nameščenci po 6 uč. ur; c) ravnatelji nepopolnih sred. šol 4 učne ure tedensko.

Ukinjenje univerz in viš. ped. šol.

Čl. 44. Ob sklepu tek. šol. leta 1927/28 bo sklopil min. svet, katere fakultete, v katerem času in na kateri način se ukinejo na univerzah v Beogradu (vsevišje pomožne fakultete v Subotici in Skopju), Zagrebu in Ljubljani.

Istčasno bo sklopil ministrski svet o spojitvi višje ped. šole v Beogradu in Zagrebu v eno.

Veterinarska šola v Zagrebu se pretvori v višjo veter. šolo in se določi, katere ostanejo.

Uvedba šolnine.

Min. nar. zdravja, čl. 49. Pri hipotekarni banki se ustanovi fond za zdravstveno zaščito učencev. V to svrhu se ustanove takse za zdravstveno zaščito učencev in sicer v: osn. šoli 10 Din letno, v srednji in nižji enaki 20 Din, na univerzali 30 Din semestralno. To takso je dolžan plačati vsak učenec pri vpisovanju. Šolska oblast mora takoj oddati te takse hipotekarni banki.

Iz tega fonda se krijejo stroški, ki se odnosa na zdravstveno zaščito učencev: na plače šol-

skih zdravnikov, vzdrževanje šolskih poliklinik, zdravljenje bolnih učencev in osnivanje ustanov za zdravstveno zaščito učencev.

Min. fin. bo v sporazumu z min. prosv. izdal uredbo o opravljanju fonda in načinu trošenja izdatkov iz tega fonda.

III. Ostale odredbe.

Veljavnost sledečih odredb fin. zak. 1927/28 se razširi na fin. zak. 1928/29: Min. prosvete čl. 135, 139, 140, 146 in 150, od teh se nanašajo na osnovno šolo in učiteljstvo:

Učni načrti.

Čl. 135. Min. prosv. se pooblašča, dokler se ne izenačijo zakoni, da izda potom uredbe v smislu čl. 94 al. 2, ustave z odobrenjem ministrskega sveta enoten učni načrt za vse šole, ki spadajo pod min. prosvete.

Selstveni stroški.

Čl. 146. Vključ čl. 33 al. b) uredbe D. R. Br. 96.000 od 30. sept. 1920 ter naknadnih izprememb se smatra nameščanje učiteljstva na podlagi razpisa kot na lastno prošnjo, ker se vrši na osnovi prošnje. V tem slučaju ne pripadajo selstveni stroški iz drž. blagajne.

Pridelitev učiteljstva.

Čl. 150. Vključ čl. 123 zak. o drž. računovodstvu in čl. 101 zak. o čin. se pooblašča min. prosvete, da lahko uporabi v prorač. letu 1927/28 prof. univerz. po pristanku univerz. sveta, prof. sred. in strok. šol, nameščence mešč. in osn. šol v min. prosvete, pri obl. prosv. odd., v muzejih, gledališčih, strok. šolah, pri kulturnih in humanih ustanovah in na položajih dolž. šol. nadzornikov, po službeni potrebi ter ravno tako uradnike min. prosvete in prosvetnih oddelkov za službo v gledališčih in drugih umetniških zavodih po službeni potrebi.

Ostali členi iz fin. zak. 1927/28, ki so važni za učiteljstvo:

Ocena (odobritev) rešenj.

Čl. 295. Odločbe, izdane po čl. 156. urad. zakona, se dostavljajo za državo, namesto ministrstvu financ. Glavni kontrolni in to z ozirom na čl. 95 zakona o Gl. kontroli. Tožbe Gl. kontrole proti rešenjem o odmeri pokojnine rešuje drž. svet. — Vse odločbe o službenem razmerju (čl. 144 urad. zakona) se dostavljajo Gl. kontroli na recept (dostavnico). Rok na njeno tožbo, ki je predviden v čl. 21 zakona o drž. svetu, teče od dne, ko je Gl. K. potrdila prejem odloka. To velja tudi za one odločbe, ki so objavljene v Sl. Novinah.

Reaktiviranje — ponovna odmera pokojnine.

Čl. 296. Drž. uradniki (vojaški, civilni in sabračajni), ki so bili izven drž. službe (v pokoju, odpuščen ali v ostavki) preden so stopili v veljavo:

a) zakon o ustroju vojske in mornarice z dne 9. avgusta 1923.

b) zakon o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbenecih z dne 31. julija 1923 in

c) zakon o drž. sabračajnem osebju z dne 28. X. 1923, pa so se, ko so stopili v veljavo ti zakoni, iznova sprejeli ali se še sprejmejo v drž. službo, ne morejo biti upokojeni s pokojnino, ki jim pripada po teh zakonih, preden potečejo 3 leta od dne, ko so iznova vstopili v drž. službo. Če se upokojijo takšni uslužbenici pred potekom triletnega roka, se jim odmeri pokojnina po odredbah prejšnjih zakonov in po prejemkih, ki so jih imeli ali bi jih imeli pred ponovnim vstopom v drž. službo, po plači položaja, dobljenega z reaktivacijo. Čas, ki ga prebijejo v drž. službi po ponovnem vstopu, se jim šteje za odstotek. Triletni rok se računa v efektivnem trajanju. Ta odstotek se ne nanaša na one, ki se upokojijo, preden se razglasi ta zakon, bodisi da je njih pokojnina regulirana, bodisi da ni.

Od tega se izvzemajo oni uslužbenici iz prvega odstavka, ki morajo biti pred potekom triletnega roka upokojeni po zakonu samem, kakor tudi oni, ki so dovršili število let na popolno pokojnino, in sicer ti poslednji, če se ne upokojijo na svojo prošnjo.

Prav tako se ne uporabljajo odredbe prvega odstavka tega člena na rodbinske pokojnine uslužbenec, omenjenih v prvem odstavku, če so kot aktivni umrli pred potekom triletnega roka.

Napredovanje — vstetje v pokojnino.

Čl. 297. Državni vojaški in civilni uslužbenici, kakor tudi uslužbenici drž. prometnih naprav, ki se pomaknejo v višjo skupino, dobe pravico do osebne pokojnine po prejemkih te skupine, če so prebili v njej najmanj leto dni službe; drugače pa jim pripada pokojnina po prejemkih skupine, v kateri so bili prej.

Od tega se izvzemajo oni uslužbenici, ki se upokojijo, ko so dovršili 60. leto starosti ali so postali duševno ali telesno nesposobni za službo.

To ne velja za rodbinske pokojnine državnih uslužbenec, ki umirajo kot aktivni.

Sprejem v državno službo.

Čl. 298. Osebe, ki so dovršile 60. leto starosti, se ne smejo sprejeti v državno službo, razen duhovnikov.

Odredbe tega člena kakor tudi členov 296. in 297. tega zakona se ne nanašajo na ministre, drž. podtajnike, pomočnike ministrov in velike župane.

Obračun in izplačilo višje osn. plače in stanarine.

Čl. 299. Periodični zviški obračunavajo in izplačujejo, če se zgodi prestop v višjo stopnjo osnovne plače v prvi polovici leta, dne 1. julija, drugače pa dne 1. januarja vsakega leta. Prav to velja za prestop v višjo stopnjo stanarine.

Pravica do osebne pokojnine.

Čl. 302. Civilni drž. uslužbenici, ki niso imeli dne 1. decembra 1925 dovršenih 10 službenih let, dobe pravico do osebne pokojnine, ko dovrše 15 let službe, ki se jim priznava za pokojnino; in od pokojninske osnove jim pripada za 15 službenih let 60%, za vsako nadaljnjo polovico leta pa po 1%, tako da dobe čez 35 let popolno pokojninsko osnovo kot pokojnino.

Začeta polovica leta se šteje za popolno.

Predpisi tega člena veljajo povsem tudi za one uslužbenice, ki vstopijo v drž. službo kasneje nego dne 1. decembra 1925.

Brezobrestno posojilo in vstetje 10 let — ukinitev.

Čl. 303. Z dnem, ko stopi ta zakon v veljavo, prestanjejo veljati odredbe člena 123. in poslednjega odstavka čl. 137. urad. zakona.

Honorarji za izpite.

Čl. 309. Honorarje za člane in zapisničarje izpraševalnih odborov za odvetniški, sodniški, inženjski, proforski, učiteljski itd. izpit, potem po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbenecih ali drugih specialnih zakonih trpi kandidat, ki opravlja dotični izpit.

Višino in način, kako je pobirati honorarje, določi minister za finance na predlog pristojnega ministra.

Iz predloga fin. zakona za 1928/29 so važni še:

Čl. 66. Za vsa zvanja drž. uslužbenec (zvanjnikov in služiteljev), ki ne spadajo v uradniške kategorije, se smejo sprejemati poedine osebe za dnevničarje po čl. 130. urad. zakona od 31. VII. 1923, izvenzemski drž. policijsko stražo in policijske agente (detektive), zvanjčnike in služitelje pošne-telegrafske in telefonske stroke ter zvanjčnike finančne kontrole.

Vsi proračunski krediti, ki so določeni za osebne razhode za take drž. uslužbenice, se smejo uporabljati za izplačevanje njih dnevničarske nagrade.

Ti uslužbenci se morajo zavarovati po predpisih zakona o zavarovanju delavcev ali bratovskih skladnic, in sicer za slučaj onemoglosti, bolezni, starosti, smrti in neizgode.

Zavarovalni deleži države, po predpisih zakona o zavarovanju delavcev ali bratovskih

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

(Dalje.)

Led: Trdno telo; voda je tekoče telo; led plava na vodi; les in papir plavata tudi; kamen ne plava; ali je lažji papir, les ali kamen; prazen škaf na vodi; z vodo napolnjen škaf na vodi; s papirjem napolnjen škaf; ali je lažji papir ali voda, kamenje ali voda; lažje reči kot voda plavajo; led plava; led je lažji od vode; toplomer v vodi; do kje pride živo srebro; ledišče; odkod je toplota; kaj bi bilo na svetu brez solncea; do kje pride v toplomeru živo srebro v zraku.

Drsanje: Kjer hodijo ljudje in živina, se ni treba drsati; odrasli delajo za otroke, zato jim otroci ne smejo delati škoda; ženske nosijo vodo in padejo; poseben prostor za drsanje; čevlji in drsalke; kdor pade v vodo, naj se takoj preobleče; obzir do deklic in manjših otrok.

Sneg: Oblaki od juga; južni veter je toplej; oblaki se vračajo od severa; severni veter je mrzlejš; sneg; toplomer v snegu; ali

je sneg prej v gorah ali dolini; kje je mrzlejš; katera izmed vasi leži najnižje ali najvišje; katera na ravnam ali pod hribom; katera je obrnjena proti jugu, severu, vzhodu ali zahodu; v kateri izmed teh vasi je največ snega; v kateri je najmrzlejš; sneg na obleki pri peči; sneg se stali; voda iz hlapi; kakšna telesa so sneg, voda, hlapi; ali plava sneg v vodi.

Sankanje: Po kakšnem snegu se sankajo; varnost zaradi ljudi in živine; poseben prostor; lega; obzir do deklic in manjših otrok.

Kepanje: Pravica do veselja in igranja; kepanje otrok, deklic, starih ljudi, žensk, tujcev, beračev, živine; vljudnost; varovati okna; kdor razbije okno, ga morajo njegovi starši plačati; pravičnost in nepravičnost.

Svečnica: Mesec februar; solnce poprej vzhaja in pozneje zahaja; koliko ur traja dan; kje solnce zahaja; solnce je opoldne vedno višje; senca palice opoldne.

Kurjava v šoli: Kdo je dal drva; kdo jih je plačal; ali plača šolski predsednik iz svojega; kdo je dal njemu denar; ali je dal župan denar iz svojega; kdo mu je dal denar; ljudje plačajo davek; kdo je žagal in sekal drva; kdo mu je plačal; ali mu je plačal predsednik iz svojega; odkod ima on denar; ali rabi tisti denar tudi zase; kdo

pravzaprav plača; ljudje skrbijo za otroke; otroci pomagajo nositi šolska drva, da prihranijo staršem stroške.

Gorka peč: Iz česa je peč; deli peči; kako se zakuri; pripravijo se trščice; spodnja vratca so odprta ali zaprta; kako potem gori; odprta ali zaprta cev; mokra ali suha drva; kakšen zrak gre pri vratcih v peč; kakšen zrak gre pri cevi iz peči; kakšen zrak gre iz žarečega oglja; žareče oglje v likalniku, v sobi; koliko stopinj je v sobi, preden se zakuri; koliko stopinj je, ko zgori polna peč suhih drv; ko zgori polna peč mokrih drv; do katere stopnje se razgreje soba; pri kateri stopnji je mrzlo, hladno, toplo, vroče; odkod je toplota v peči.

Prezračevanje: V človeku tudi gori; kakšen zrak gre v pljuča; kakšen iz pljuč; v sobi se nabira strupen plin, prah, pot, umazano perilo, umazana obleka, človeški vetrovi; hrana v sobi; na peči sušijo plenice; odpiranje oken; kako nastane prepih; ne stati na prepihu; trganje po glavi in zobeh; pometati pri odprtem oknu, pa ne na prepihu; prah se ustavlja v nosnicah; dihati skozi nos, ne skozi usta; prezračevanje s prepihom; po nekaterih hišah ne odprejo oken celo zimo.

Velika peč. Velika peč, štedilnik, ognjišče, sobna peč; valjanje in poleganje na peči.

Postelja: Koliko jih leži na eni postelji; koliko jih leži v eni sobi; na čem ležijo; s čim so pogrnjeni; čiste rjuhe, umite roke in noge; senaženo perilo.

Prehladna, snježna, bolezn. pozimi; iz vročega na mrzlo; mokra obleka; razgreti pijejo vodo ali jedo sneg; lipov in bezgov čaj; prehladijo se nos, grlo, pljuča; kašelj; dihamo skozi nos, usta, grlo, sapnik in pljuča; nosni pretni in nosnice so iz hrustanca; nosna duplina ima zvezo z grlom; rdeče sluznice v nosu; dvojno nebo v ustih; jeziček; bezgavke; angina; v nosu se zrak segreje; skozi usta pride mrzel zrak do grla; bolnik leži na svoji postelji.

Bolan otrok: Kdo ga streže; kdo ga ima najrajši; kdo se briga za njegovo zdravje in bolezen; mati vstaja tudi ponoči; materina ljubezen; hvaležnost; sirote brez matere; zdravnik; termometer; zdravila; odkod je prišel zdravnik; odkod so prinesli zdravila; vedenje napram zdravniku; zdravnik je treba ubogati; ubogljivi in svoje glavni otroci.

Vlažno stanovanje: Ali se nabira voda po stenah; iz česa je zidana hiša; iz kakšnega kamnja; ali leži hiša na suhi ali mokri zemlji; ali se voda od hiše odteka ali se ob hiši nabira; vlaga kvari zid, podoba, postelje in omare; vlažno stanovanje je nezdravo; prezračevanje in kurjenje; kdo ve, kako odpravimo vlago; kdo zida hiše.

skladnic, se izplačujejo — v kolikor niso določeni zato specialni krediti — iz proračunskih kreditov odobrenih za skupne prejemke dnevnicaarjev.

Potni in selilni stroški.

Čl. 67. Drž. uslužbenci nimajo pravice do povrnitve potnih in selilnih stroškov:

Zbor širjega sosveta poverjenišva UJU v Celju.

(Konec.)

Tajnikovo poročilo.

Za tem je podal tov. K. bal svoje poročilo in uvodoma omenil, da je bil sklep prejšnje seje širjega sosveta glede članarine sporocen izvršnemu odboru UJU v Beogradu. Nadalje omenja, da so se konstituirali posamezni odseki, ki so bili sestavljeni v pomoč poverjeništvu za izvršitev sklepov skupščine v Kranju. Nato prečita poročilo. (Poročilo o delovanju odsekov objavi mo posebe).

K poročilu odseka za kontraktualce se oglašajo tovariši Tončič, ki slika žalostne razmere nekaterih učiteljev, ki so prišli iz Istre in so nastavljeni na Hrvaškem kot dnevničarji in ves čas počitnic ne prejema nikake plače.

Tov. Milojevič povdarja, da je zagrebško poverjenišvo UJU ukrenilo vse, da se tem revežem odpomore, ker v drugih oblastih ni veljavna naredba z dne 28. aprila 1927, ki velja za ljubljansko in mariborsko oblast, na podlagi katere se kontraktualnim učiteljem priznajo vsa službena leta.

Šolsko upravni odsek v Mariboru.

Na predlog »Celjskega učiteljskega društva« se sklene ustanoviti tudi v Mariboru šolsko upravni odsek. V to svrhu se skliče anketa upraviteljev mariborske oblasti za 6. januarja 1928.

Članarina za izvršni odbor UJU.

Ker je stavil tov. Šijanec vprašanje, koliko znaša sedaj članarina za izvršni odbor UJU, 10 ali 15 Din, je bil naprošen predsednik UJU tov. Petrovič, da poda svoje mnenje glede povišanja članarine. Povdarja, da mu je sicer težko govoriti o tej stvari, vendar pojasni, da je centrala UJU navezana edino na članarino in ker potrebuje denar, je morala seči po edinem sredstvu, t. j. zvišanju članarine. Brez sredstva pa centrala UJU ne more obstojati.

Tov. Šestan izjavlja, da ljubljansko poverjenišvo ni v principu proti povišanju članarine, vendar je to sedaj neizvedljivo, ker so posamezna društva že sprejela svoje proračune. Nato pa izreče kratko kritiko izdatkov središnjega odbora UJU.

Zatem se razvije kratka debata o proračunu središnjega odbora UJU, ki je bil predložen skupščini v Skoplju. V debato so posegli tov. Musek, Petrovič, Milojevič, Dimnik in Hren.

Po končani debati je bil sprejet predlog, da se predloži vprašanje povišanja članarine pokrajinski skupščini.

Podpora pevskemu zboru.

Razpravljalo se je nato še o obveznosti članarine za »Pevski zbor učiteljskega UJU« in o obrambnem skladu. Govorili so o tej zadevi tov. Hudales, Macarol, Mavrič, Kopriva, Požar, Mencin in Skulj.

Pravila UJU.

Tov. Skala poda poročilo nanašajoče se na projekt pravil, ki so ga vsa društva že prejela odtisnjenega v posebni brošuri. Iznešene so bile glavne točke, napram katerim je zavzel širji svet svoje stališče. Tov. Skala je obljubil izdelati celoten predlog za glavno skupščino, v katerega vnesse vse naše zahteve. Posamezna društva pa naj o pravih razpravljajo na svojih zborovanjih. Pri vsakem društvu naj se

a) ko se premeste kazensko ali po prošnji: premeščenje po razpisu se smatra v tem slučaju kot premeščenje po prošnji;

b) v slučaju če se premeste v mejah občine, kjer so nastavljeni (v službi);

c) v slučaju novega sprejema, ko uslužbenec stopa prvič v drž. službo.

izvoli referenta, ki stvar v celoti predela in nato poda svoje mnenje pri društvenem zborovanju. Da ne bi bilo pozneje nepotrebnih kritike, naj društva stvar sedaj temeljito predelajo.

Radi pozne ure sta bili odstavljene z dnevnega reda točki o tisku in o samoizobrazbi.

Samostojni predlogi učiteljskih društev.

Zatem prečita tovariš tajnik predloge posameznih učiteljskih društev. Kamniško učiteljsko društvo predlaga, naj bi pošiljala na skupščino svojega delegata učiteljska okrožja in ne posamezna društva. — Ker se je pri razpravi o pravih določilo, na koliko članov pride delegat za državno skupščino, odpade ta predlog.

Predlog laškega učiteljskega društva pride v razpravo na prihodnji seji širjega sosveta.

Predlog novomeškega učiteljskega društva, naj sklene širji svet, ali je obvezno plačevanje članarine za pevski zbor, je brez predmeta, ker, kar je že delegacija sklenila, ne more ponovno sklepati širji svet, kot nižja instanca. — Glede drugega predloga istega društva, da naj pošlje poverjenišvo svoje predloge najprej društvom v pretres in ko se ta izjavijo za, so šele za društva obvezni, se sklene vprašati društvo, kakšne predloge in fermane ima tu v mislih.

Belokranjsko učiteljsko društvo predlaga, naj bi pevski zbor predlagal račune poverjeništvu UJU in istemu tudi oddal eventualni čisti dobiček. Predlog je brez predmeta, ker pevski zbor nima nikakega dobička, račune pa pregleduje glavni blagajnik pov. UJU.

Sklepi učiteljskega društva za celjski okraj, ki so že bili objavljeni v »Učiteljskem Tovaršu«, se bodo, v kolikor še niso izvršeni, upoštevali.

Predlog ormoškega učiteljskega društva, naj bi se skušalo potom Središnjega odbora spraviti v uradniški zakonodrebo, da bi se dobivale doklade za onemogle starše in nepreskrbljene brate in sestre. Predlog se sprejme in se ga vpošlje Središnjemu odboru UJU v nadaljnje postopanje.

Dolnjelendavsko učiteljsko društvo predlaga, naj bi plačevali šolnino le oni učenci, ki bi po krivdi staršev oziroma oskrbnikov imeli slabe uspehe. Predloga se ne vzame v razpravo, ker je UJU principijelno proti vsaki šolnini, ker je to proti ustavi.

Učiteljstvo UJU za našo univerzo.

Končno je bil sprejet še sledeč protest: Predstavniki slovenskega učiteljstva, včlanjeni v UJU — poverjeništvu Ljubljana, zbrani na seji širjega sosveta v Celju dne 27. decembra 1927 so sprejeli soglasno sledečo resolucijo:

Zahtevamo najodločnejše, da se črta čl. 44. načrta novega finančnega zakona, ki predvideva okrnitev po dolgih letih težko priborjene slovenske univerze, simbola našega narodnega osvobodjenja.

Pozivamo narodno skupščino, posebno vse slovenske poslance, da zastavijo vse svoje sile v boju za odklonitev navedenega člena.

Ker je bil s tem dnevni red izrpan, zaključil tov. poverjenik ob 18. uri sejo.

V. M.

Anketa učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol ljubljanske oblasti

(dne 19. novembra 1927.)

Ustanavljanje in vzdrževanje.

Tov. Mencina opisuje, kako se je ustanavljala nadaljevalna šola na Grahovem in kako so si zamišljali stvar pri sresnem poglavarju. Vtis je dobil, da nam hočejo okrajne ekonomije postaviti kot nekatere nadzornike. Neizvedljivo je v oddaljenih krajih sistem strokovnega pouka po strokovnjakih, ki bivajo na sedežu sreskega poglavarja in to že radi potnih stroškov.

Tov. Kmet (Ribnica) izjava, da mu je sodelovanje strokovnjakov na njegovih šolah dobrodošlo, ker od učiteljev ne moremo zahtevati da bi bili v vseh predmetih podkovani. Mnogo je odvisno od osebe okr. ekonoma, pri katerih ne odločuje toliko šolska izobrazba, kot ljubezen in navdušenje za stvar.

Tov. Vider je proti temu, da se strokovnjaki umešavajo v zadevo. Šest ur ima še sam premalo in ne odstopi nikomur nobene ure. Pripoveduje, kako so pri ustanovitvi mislili, da bodo njegova šola nekakša sreska kmetijsko-nadaljevalna šola, ki bi jo obiskovali fantje od blizu in daleč. Strokovni pouk bi prevzeli strokovnjaki na sedežu sreskega poglavarja. Iz tega načrta seve ni bilo nič, že iz razloga, ker bi vzdrževalni stroški radi potnine in višjega honorarja predavateljev strokovnjakov preveč narastli.

Tov. Pleničar je naziranja, da imej prvo in glavno besedo v nadlj. šoli učitelj,

Tov. Kmet (Ribnica) opozarja na potrebo, da se tam, kjer sodelujejo strokovnjaki, izdela na skupnem posvetovanju načrt za vzajemno delo.

Tov. poverjenik Skulj povdarja, da hočemo vsi eno, strokovnjaki in mi in se moramo zato pri delu najti. Ustanavljajmo nadaljevalne šole povsod, kjerkoli so dani pogoji, ko smo pripravili ugodna tla, potem naj pridejo strokovnjaki in izpopolnijo naše delo. Radi jih bomo videli v sredi svoje mladine.

Referent tov. Mencin podčrtava misel, ki jo je izrazil tov. Kmet, da ne gledamo na ves problem s kakšnega tesnega stanovaškega stališča, s stališča našega stanovskega ugleda in koristi, ampak da nas sme voditi v smislu našega programa edino skrb za čim boljše izobrazbo našega kmetijskega ljudstva in v tem pravcu moramo sodelovati složno učitelji in strokovnjaki. Ne sme na noben način nastati med nami kako umetno nasprotstvo, drug drugega rabimo pri svojem delu med narodom. V kolikor je kmet, oddelek s svojimi navodili povzročil nesoglasja, ki so prišla dancs do izraza, se bo dala zadeva z intervencijo uravnati, ker imajo na kmet. oddelku razumevanje za naše težnje. Jasno pa je brez nadaljnega, da se da vse vprašanje nadaljevalnega šolstva velikopotezno rešiti le z našega programatičnega stališča, ki smo ga z idejne, vzgojne, didaktične in praktične strani vsestransko utemeljili. To ni za nas noben problem, to je za nas samoposebni umevna stvar, da bo na oni nadaljevalni šoli, ki si jo predstavljamo kot organski del podoželskega ljudskega šolstva, kot splošno ljudsko institucijo, najbolj oddaljenim in samotnim krajem najbolj potrebno, poučeval učitelj osnovne šole in nihče drugi, ker drugače v najštevilnejših slučajih biti ne more. Za nas je vsa zadeva prava nacionalna zadeva, zato je ne moremo reševati ne s tesnega stanovskega, pa tudi ne s tesnega strokovnjaškega vidika. Pred očmi imamo samo ono veliko nalogo, ki smo si jo kot ljudski učitelji postavili, ko smo organizacijo postavili na nov idejni temelj. Kdor gre na tej poti z nami, nam je dobrodošel.

Tov. poverjenik Skulj je glede vzdrževanja šole mnenja, da smemo računati tako dolgo, da se zadeva z zakonom ne reši, v prvi vrsti le na krajevne činitele (občino, denarne zavode, okrajne odbore) in tu zopet odločuje predvsem osebnost učitelja. Odbor za nadaljevalno šolstvo pa si bo prizadeval, da se tudi to vprašanje, kolikor je pač mogoče, povoljno reši in da se doseže izdatna podpora od strani države in oblastne samouprave.

Tov. Pleničar je za to, da se v sedanjih razmerah ne odvijata dva letnika šole, ampak se naj raje sprejema učence vsako drugo leto.

Tov. Skulj priporoča voditeljem šol, da naj pritegnejo k sodelovanju mlajše tovariše, ki kažejo zanimanje za stvar.

Tov. Mencin opozarja na načelno stran vprašanja o vzdrževanju nadaljevalnih šol, ker še danes ne vemo, v čigavo kompetenco preide to šolstvo, ali ga bo vzdrževala država, ali samoupravne oblasti. Poverjenišvo se bo prizadevalo, da uveljavi naše zahteve, kadar se bo odločala usoda nadaljevalne šole. Krajevni činitelji pa trajno ne morejo vzdrževati sami nadaljevalne šole, ker h kmet. nadaljevalni šoli stopi kot potreba še gospodinjstva nadaljevalna šola.

Izobrazba učiteljstva.

Tov. Lovš je pravi, da pettedenski tečaj za izobrazbo učiteljev kmet. nadaljevalnih šol nikakor ne morejo zadostovati. Učitelj si mora z neprestano samoizobrazbo spopolnjevati svoje znanje. Navaja nekaj domače strokovne literature, ki pa po njegovem mnenju zdaleka ne zadostuje. Treba je seči po tuji literaturi. Vsak učitelj bi moral obvladati en tuj jezik z bogato književnostjo, ker brez tega prava izobrazba ni možna.

Tov. Vider je glede tečajev istega mnenja. Udeležil se je tečaja na Grmu le radi spričevala.

Tov. Jevnikar je mnenja, da so tečaji le izhod v sili. Treba je temeljitega nadaljnega študija. Zeli, da bi nekdo zbral in metodično uredil učno tvarino za nadaljevalne šole.

Tov. Hočevar (Šmihel pri Novem mestu): Kjer so kot poljudni predavatelji znani in od ljudstva priljubljeni kmet. strokovnjaki, naj se jih povabi k sodelovanju, toda učitelj bodi glava te šole.

Tov. Fr. Mercina (Grahovo) ni proti temu, da pridejo tu pa tam strokovnjaki predavati tudi v oddaljene šole, le s potnimi stroški naj se ne obremenjuje proračun šole in honorar naj bo enak za vse učitelje.

Tov. Omerza poroča o ureditvi šole in pouku v Trbovljah. Šola se je ustanovila v okviru kmetijske podružnice. Sprejemajo se mladeniči od 14.—21. leta. Izjavlja se za sodelovanje strokovnjakov.

Tov. Primožič (Mekinje) je mnenja, da se kmetijsko-nadaljevalne šole ne bodo razvile, ako bodo pri ustanavljanju in pouku imeli glavno besedo strokovnjaki.

Tov. Lulik (Ribnica): Strokovnjaki naj pridejo s predavanji šole, ko je učitelj s praviim poukom položil temelj za sprejemanje strokovnega znanja.

Tov. Jevnikar: Nadaljevalna šola bo uspevala in se razvijala le, ako postane zadeva vsega učiteljstva. Strokovnjaki naj predavajo po potrebi izven rednih učnih ur. Pomagajo naj nam pa pri sestavi pomožnih knjig za pouk.

učitelje in učiteljice nadaljevalnih šol reorganizirajo v praktičnem pravcu. Pripoveduje, kako so taki tečaji drugod urejeni in stavi nekatere konkretne predloge, ki so bili sprejeti

Učne in pomožne knjige.

Radi pčlega časa ni bilo mogoče te teče temeljiteje predelati. Soglasje je vladalo v tem, da se z učnimi knjigami ne mudi in da spisovanje takih knjig ne more biti zadeva strokovnjakov, ampak samo izkušenih pedagogov/praktikov.

Nato so bile soglasno sprejete resolucije, ki jih je »Učit. Tovarš« že objavil.

Z apelom na vse udeležence da v učiteljskih društvih in krožkih propagirajo našo stvar, je poverjenik Skulj po peturnem razpravljanju zaključil anketo.

(Konec.)

Volno, bombaž za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, LJUBLJANA, Stari trg 12, Židovska 4

Splošne vesti.

IZJAVA.

Naj mi tovariši oprostijo, da spregovorim danes v osebni zadevi. Odločno sem bil vedno proti vsakemu polemiziranju z »Edinstvom«, ker sem prepričan, da stvarni argumenti ne odločujejo, dokler ne iztrgamo iz naših stanovskih vrst zadnjih ostančkov one dvojne morale, ki je bila prokletstvo našega stanu, one dvojne morale, po kateri je treba tovarišu iz nasprotnega tabora za vsako ceno ponizati in lastnega pristaša za vsako ceno ščititi, naj uganja kar hoče. Molčal sem zato dosledno na vse napade in izzivanja v »Edinstvu«, molčati hočem tudi na zadnji očitke »Edinstva«, da je bila na naši strani »netovariška gonja napram članu R. Knafliču«, molčati pa ne morem, naj me tovariši razumejo ali ne, na poročilo v zadnjem »Edinstvu«, da je pravni zastopnik Knafličev pred sodiščem na podlagi mojega celjskega referata ugotovil popolno skladnost mojega in Knafličevega načelnega pojmovanja v našem nacionalnem vprašanju. Ta ugotovitev je v popolnem nasprotju s tem, kar je »Edinstvo« prej o tej zadevi pisalo. Ali naj to smatram kot nekaj indirekten preklic ali popravek? Ta način ne bi bil možen. Ako sem spoznal, da sem trdil o kom nekaj neresničnega, bom kot mož to priznal in obžaloval. V resnici so mi s to ugotovitvijo storili slabo uslugo. Res je sicer, da je bil moj govor vseskozi nacionalen, ali v pojmovanju nacionalne misli je bil daleč proč od vsakega dogmatizma, formalizma in vsake nesposobnosti. V skladu s svojo nalogo, sem se trudil, da premostim nasprotstva v pojmovanju naše nacionalne misli s tem, da ji dam ono globino in širino, ki bi lahko vse zadovoljila. Bil je to poizkus z najresnejšim namenom, bil je pa tudi moj zadnji poizkus. Reševanje našega državnega nacionalnega vprašanja prepustim zanjeprijem, ki so patriotizem in nacionalizem vzeli v zakup. Svoj nacionalni idealizem bom zanjeprijem predvsem udeležil v boju za pravice slovenskega naroda. Če me kdo radi tega imenuje separatista ali karkoli, svobodno mu. Svobodno lahko vsakdo to mojo izjavo izrablja. Lepa prilika se torej nudi vsem onim, ki hočejo na ta način svoji stvari služiti.

Rudolf Mencin.

— Prosvetni program za našo državo. Komisija, ki naj izdela državni prosvetni program, je imela že drugo sejo pod predsedstvom ministrovega pomočnika Risto Jojića. Razpravno snov so razdelili na naslednje točke: 1. Katere šole so potrebne; medsebojni odnosi teh šol. 2. Enotni učni načrt in bodoči prosvetni program. 3. Ali naj bodo vse šole podrejene prosvetnemu ministru ali pa tudi drugim ministrom. 4. Nacionalna in splošna kultura naših šol. 5. Učni in vzgojni značaj naših šol. 6. Gmotno stanje šolstva. 7. Visoko šolstvo. Za čim temeljitejšo proučitev teh vprašanj se bo komisija razdelila na več sekcij.

— Otvoritev novih vzporednic in razredov: V Zgornji Šiški, srez Ljubljanske okolice se odpre otroški vrt. K otroškemu vrtcu v Šostanju se odpre vzporednica. Na osnovni šoli v Senčurju se odpre vzporednica. Onovna šola v Izlakah se razširi v trirazrednico.

— Raženj za tovarštvo. Dne 22. novembra 1927 je umrla v javni bolnici v Mariboru g. Judita Čeh, vdova po 1. dec. 1923. leta umrlem nadučitelju Čehu. Bolehala je nad dve leti. Njen delež je bila sama revščina in nadloga. Prijatelj je imela malo in njena poslednja volja je bila, da se naj o njeni smrti nikdo ne obvesti, češ: »Nikdo me ni poznal prej, čemu bi ob grobu pomislil mene in moje otroke«. Zapustila je 5 nepreskrbljenih otrok: 1. absolutna meščanska šola, ki obiskuje sedaj privatno šolo »Kovač« — strojepisje — v Mariboru, 2. učenca II. letnika Trgovske akademije v Mariboru, 3. Učenka IV. meščanske šole v Cankarjevi ulici v Mariboru, 4. Vajenca litografije v zadnjem učnem letu in 5. učenka II. razreda osnovne šole. Otroci so ostali brez očeta in brez matere; stanujejo v stari šoli. Ker je bila pokojnina pičila so trpeli pomikanje vsa leta po očetovi smrti. Ob leka gre k skrajnemu kraju. Živil nimajo. Domovinska občina Zrkovci pa pričakuje s strahom dan, ko bode morala prevzeti učiteljske sirote. Pokojnino bodo dobili približno 867 Din čez 4 mesece. Do sedaj so se zavzeli za žalostno usodo zapuščenih tovariš Anton Brumen, ki bo vzel najmlajšo za